

CONSTANTIN CIOCAN-SOLONT

**AVENTURĂ AMERICANĂ
CU „OGARUL CENUȘIU”**

Reflecții de călătorie

EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2016

*„Dacă viețile noastre sunt dominate de
căutarea fericirii, poate că puține
activități dezvăluie atâtea despre dinamica acestei
căutări – cu toată ardoarea și paradoxurile ei – în afara
călătoriilor noastre”.*

„Puține activități par să ne provoace atâta fericire ca o călătorie...”

ALAIN DE BOTTON

CUPRINS

Cuvânt de apreciere	9
Introducere.....	11
Stimulii dorinței de a călători în America	14
Prima vizită în Statele Unite	24
Taximetristul care a bombardat Ploieștiul.....	34
Excursii și vizite pentru acomodare	39
Boston, leagănul revoluției și științei Americii.....	48
De la Quebec la Orlando, San Diego și Vancouver	73
De la New York la Monterrey-Mexic	206
New York-ul turistic	225
Învățăminte și recomandări.....	236
Anexă – informații generale despre SUA și Canada.....	243
Bibliografie	253

CUVÂNT DE APRECIERE

Cartea domnului inginer Constantin Ciocan mi-a trezit amintiri despre o călătorie pe cât de obositoare, pe atât de emoționantă, făcută în anul 1974, dincolo de Ocean. Cu mijloace materiale modeste, cu banii drămuți, călătorind cu Greyhound-ul, petrecându-și majoritatea nopților în scaunele strâmte și în huruitul lunecător al acestui ”autobus al săracilor”, turistul auster de azi îmi evocă parcă experiența de atunci, când aveam sentimentul că descopăr nu doar un continent, ci o altă planetă.

Lumea s-a schimbat, dar abnegația turistului descoperitor rămâne prezentă. Și America s-a schimbat, relațiile sociale s-au abstractizat oarecum, însă autorul merge cu privirea și cu gândirea spre valorile perene ale acestei țări, care este văzută ca un fenomen obsedant. Pașii pelerinului se îndreaptă – indiferent dacă în capitală sau în provincia adâncă – spre monumentele definitorii, spre natura fabuloasă, spre mentalitățile sociale, care constituie vocabulele de aur ale ființei unei țări. Și – dacă ochii văd lucrurile neschimbate – conversațiile cu oamenii iscodesc și ele firea neschimbătoare a cetățenilor simpli, veniți aici cu puține secole în urmă din toate azimuturile, căutând un loc – nu de odihnă, ci de muncă, disciplină și solidaritate.

Atenția pelerinului este captată de felul cum americanii – a căror patrie a trecut la începutul ei prin răscoale și războaie civile – au ajuns la numitorul comun al unei civilizații consolidate, al unei educații disciplinate spontan încă din anii celei mai fragede copilării.

Atracția lui este exercitată spre gesturile simple ale oamenilor întâlniți întâmplător pe străzi, în taxiuri, în muzee.

Cred că mulți dintre cititorii de azi vor aprecia această abnegație a compatriotului nostru, care a înțeles că turismul nu este o formă de distracție ușoară, ci una de învățătură și autoeducare.

Romulus Rusan

INTRODUCERE

Scrierea unui jurnal de călătorie cu impresiile și reflexiile personale despre călătorii prin Statele Unite, după ce cititorii români au lecturat, începând cu anii '70 jurnalele scrise de marele nostru istoric Constantin C. Giurescu sau de scriitorul Romulus Rusan, este un gest de mare îndrăzneală.

Am decis să îndrăznesc argumentând că în timpurile de azi oricine poate face o astfel de călătorie fără a fi nevoie de invitații speciale pentru vizitarea obiectivelor interesante civile și turistice din întreaga Americă de Nord.

Precizez că nu mi-am propus și nu îndrăznesc să fac comparații între lucrarea mea și cărțile personalităților menționate mai sus. Fiecare a avut obiectivul său și a scris conform cu preocupările și unghiul său de vedere. Celebrul istoric profesorul Constantin C. Giurescu a reușit să facă cunoscute, în cercurile universitare americane, momente fundamentale din istoria României și a avut întâlniri cu unii din românii stabiliți în Statele Unite. Scriitorul Romulus Rusan, cam în aceeași perioadă, prin descrierea vizitei prin SUA, a făcut posibil ca cititorii români să ia cunoștință de la un intelectual român despre realitățile societății americane.

Îmi permit să citez din cele spuse de marele istoric Constantin C. Giurescu la una din întâlnirile avute la Boston cu diaspora „...veniți să vedeți la fața locului situația, faceți adică ceea ce au făcut în anii precedenți cei doi colegi, Anghel Rugină (la data respectivă profesor universitar în Boston, nota noastră) și Radu

Florescu și ce fac mulți din românii americani care ne vizitează ca turiști. Veniți să vedeți cum s-au schimbat Bucureștii și toate orașele noastre; veniți să vedeți cât este de frumoasă țara noastră, care este și țara voastră, țara în care v-ați născut”¹.

Urmare a schimbărilor istorice de după 1989 și a unei conjuncturi favorabile, mi-am împlinit și eu un vis din studenție și o pasiune mai nouă referitoare la monumente, făcând câteva călătorii prin America de Nord. Am călătorit ca simplu cetățean român, cu program liber ales, cu condiții de confort și cheltuieli minime. Este suficient să precizez că în timpul a 46 de zile de călătorie în 42 de nopți m-am odihnit deplasându-mă cu autobuzul Greyhound spre o nouă localitate. Obiectivul meu a fost să demonstrez că este posibil și instructiv să vizitezi America de Nord. Instructiv, prin ceea ce vezi cu ochii tăi, dar și prin faptul că trebuie să te informezi înainte și după călătorie. În același timp mi-am propus ca, odată cu imaginile care se mișcau prin fața ochilor, să mișc prin fața „ochilor minții” imagini și situații trăite de mine încă din anii copilăriei, adolescenței și până în actualitate.

Cât de convingător voi fi rămâne de văzut. Domnul Rusan mi-a dat o speranță și-i mulțumesc din suflet.

În timpul unor perioade mai lungi, petrecute în State și în Canada, am avut prilejul să întâlnesc și să văd, chiar și la locul de muncă, mai mulți români care s-au stabilit după 1990 în străinătate. Unii din ei erau angajați de patronat să asigure conducerea unor importante firme (Sorin, Călin, John), alții lucrau ca specialiști în IT (Rache, Cristina), în jurul orașului Toronto am cunoscut mai mulți ingineri care lucrau ca specialiști în uzine constructoare de mașini, la

¹ Constantin C. Giurescu, *Jurnal de călătorie*, Ed. Sport-Turism, 1977, pag. 46.

metrou, sau la centrala nucleară din apropiere. Am întâlnit persoane care și-au câștigat, prin cursuri și examene susținute în Canada, dreptul de a profesa medicina sau de a fi profesori în școlile statului.

În timpul lungilor mele călătorii și a vizitelor făcute în diferite orașe ale Americii de Nord, cu totul întâmplător, am cunoscut mulți cetățeni din țările respective, de toate categoriile socio-profesionale și m-am bucurat de amabilitatea și ajutorul lor dezinteresat. Despre unii chiar am scris în cuprinsul cărții.

De fiecare dată în aceste călătorii am folosit aparatul de fotografiat, niciodată nu am avut în vedere și posibilitatea ca, o parte din ele să le folosesc într-o carte. În aceste condiții, este posibil ca unele din ele să nu vi se pară reprezentative.

Mulțumesc Celui de Sus pentru că mi-a dat energia necesară să mă mișc în timp și spațiu, să acumulez și să păstrez în minte gândurile și imaginile locurilor prin care m-au purtat pașii. Întotdeauna am avut în minte și locurile natale, tocmai din acest motiv am adăugat numelui meu, înregistrat în actul de naștere la nr. 13 din ziua de 24 februarie 1939 și numele comunei – Solonț din județul Bacău.

Mulțumesc soției mele – Emilia (fiica familiei învățătorului Ion Șt. Popescu din Piatra-Teleorman), care mi-a înțeles pasiunea și m-a ajutat în scriere, familiilor copiilor noștri, Cristina și Sorin, care mi-au prilejuit unele din călătoriile de peste ocean. Mulțumiri pentru domnul Vasile Muscalu și pentru persoanele din Editură implicate direct în editare. Deasemeni, mulțumesc scriitorului Horia Gârbea și colegilor mei din diverse activități: Nicolae Ștefan Mucica patronul firmei de proiectări în care lucrez, Ionuț Dinu, Ion Pahonțu și Ion Iordache (acum în Australia) pentru încurajări, susținere și apreciere.

STIMULII DORINȚEI DE A CĂLĂTORI ÎN AMERICA

Din anul 1995 sunt pasionat să privesc și să fotografiez statui ecvestre, statui care ne vorbesc despre unele din marile personalități ale istoriei popoarelor lumii. Umblând prin țară și prin diferite locuri din Europa am avut prilejul să admir multe astfel de opere de artă. De la statuia lui Ștefan cel Mare din Iași (primul monument ecvestru pe care l-am văzut în 1951) și până la Cavalerul de Aur (August II cel Puternic) din Dresda, care mi-a declanșat pasiunea, am căutat, privit și fotografiat mai mult de o mie astfel de monumente. Începând să mă documentez despre aceste opere de artă am aflat că și americanii au înfrumusețat orașele și locurile în care au avut loc bătăliile formării Statelor Unite, cu astfel de monumente.

Trebuie însă să spun că ideea de a ajunge prin America era mult mai veche, practic aceasta mă frământa încă din studenție și din anii în care se scria mult despre „întrecerea pașnică dintre cele două sisteme sociale”. Cum s-a terminat această întrecere ne-am lămurit la începutul anilor '90.

În 1958, în vacanța din august, dintre anul al II-lea și al III-lea de studiu la Facultatea de Electrotehnică din Iași, am avut prilejul să trec prima dată granița țării. Beneficiam de privilegiul de a face parte dintr-un grup de peste 50 studenți români care urmau să petreacă o parte din vacanță în URSS, într-o tabără pentru studenți din toate țările socialiste din Europa. Aveam mari emoții și o mare bucurie să vizitez țara care, cu câteva luni mai înainte, în 4 octombrie 1957, realiza prima dată în istorie lansarea unui satelit artificial pământului – Sputnik 1. Legat de viitoarea profesie, știam de la cursul de fizică predat de profesorul Emil Luca, că în iunie 1954 sovieticii pusese în exploatare prima centrală electrică nucleară din lume (putere 5.000kW), la Obninsk în apropiere de Moscova. Desigur simțeam și o strângere de inimă legată de faptul că în noiembrie 1956, pe când eu începusem studiile universitare, tancurile sovietice au înăbușit în sânge Revoluția de la Budapesta.

Pe de altă parte, la începutul anului 1958 SUA lansa primul său satelit în jurul pământului, iar la începutul lunii august primul submarin atomic „Nautilus” – fabricat de americani, efectuase prima traversare în imersiune a Polului Nord.

Evenimentele istorice petrecute în relațiile dintre România și URSS, chiar în vara respectivă, mă făceau să-mi pun întrebarea cum vom fi primiți noi românii. Este vorba despre faptul că în luna anterioară – iulie, au fost evacuate trupele sovietice de pe teritoriul României. Se aplicau, în acest fel, hotărârile la care ajunseseră șefii

partidelor comuniste din cele două țări, Gh. Gheorghiu-Dej și respectiv Nikita Sergheevici Hrușciiov. Practic, a fost meritul lui Dej care, profitând de o împrejurare favorabilă, a obținut ce dorea de la Hrușciiov – retragerea trupelor din țara noastră. Aveam proaspete, am și astăzi în minte imagini din gara Medgidia anului 1958. În practică fiind la uzina IMUM Medgidia și aflând de la difuzoare despre plecarea Armatei Sovietice, m-am dus cu mulți colegi și muncitori la gară. La prânz un tren în tranzit de la Constanța spre Ungheni lung cât nu poți cuprinde cu ochii, plin cu tancuri și autocamioane militare, a stat câteva minute în gara plină de lume. Era o atmosferă de mare bucurie, cei de pe peroane urau „drum bun” celor din tren.

Grupul format din studenți din toată țara s-a întrunit la Institutul Agronomic din București. Aici, am fost impresionați de suprafața agricolă rezervată activităților practice cu studenții, deci de condițiile deosebite create pentru însușirea profesiei.

Din capitală, cu trenul, am pornit într-o călătorie de 48 ore până la Moscova. După ce am traversat Prutul și granița cu sârmă ghimpată ce împărțea în două Moldova marelui domn Ștefan cel Mare și Sfânt, la Ungheni, ne-am mutat într-un vagon sovietic specific unei călătorii lungi. Cu acest prilej am fost „preluați în grijă” de un ghid din partea sovieticilor – tovarășul Ieremia cadru didactic la Universitatea din Chișinău.

După mai mult de 48 ore, într-o dimineață, am ajuns în marele oraș Moscova, trenul s-a oprit în gara „Kievscia vagzal”. Odată coborâți pe peronul gării, am fost puternic impresionați de mărimea construcțiilor din jurul nostru.

A urmat programul de vizitare a unor obiective importante din Moscova: Expoziția Unională cu pavilioane specifice fiecărei

republici socialiste componente a Uniunii. În aceste construcții erau expuse mostre din cele mai importante realizări din fiecare din cele 15 republici. Interesante au fost și vizitele făcute la Galeriile de Artă Tretyakov, Piața Roșie cu Mausoleul și Muzeul Lenin, Kremlinul cu Catedralele sale, magazinul universal GUM. De la GUM mi-am cumpărat primul aparat foto – Smena 1. La Galeriile Tretyakov am luat cunoștință cu picturile în ulei ale lui Ivan Aivazovski, dedicate fenomenelor și întâmplărilor din largul mărilor. Am în memorie tabloul cu furtună pe mare, cu valuri și nave - „Curcubeul”.

Un moment special pentru noi, în calitate de studenți, a fost cel legat de vizitarea unor spații din interiorul Universității de Stat din Moscova. Universitatea a fost înființată în 1755 și poartă numele celebrului om de știință Mihail Vasilievici Lomonosov (1711-1765), care chiar este unul din fondatorii ei. Actuala clădire este amplasată pe colina din Sud-Vestul Moscovei și din punct de vedere arhitectonic reprezintă o construcție simetrică cu un corp central foarte înalt, proiectată pentru a asigura condiții de studii pentru 25.000 studenți. Corpul central principal are mai mult de 30 etaje și atinge înălțimea de 135 m. Am văzut aula, amfiteatre pentru cursuri, laboratoare, săli de seminar și spații de cazare pentru studenți amplasate la unul din etajele superioare. În mișcarea noastră prin acest mare oraș am numărat 8 clădiri înalte, cu arhitectura asemănătoare Universității. Toate acestea au fost construite începând cu 1948, pe când rușii sărbătoreau 800 de ani de la întemeierea Moscovei. În aceeași etapă, în fața primăriei istorice a orașului, a fost ridicat un monument ecvestru dedicat unuia dintre primii conducători ai rușilor, fondatorul Moscovei, pe malurile apei cu același nume: cneazul Iuri Dolgoruki (fotografie făcută în timpul celei mai recente vizite). Cu această ocazie am văzut și prima statuie ecvestră dintr-o țară străină.

Odată întors acasă, încet încet, începeam să gândesc și la un moment în care să pot vedea și USA, căreia în vremea respectivă, noi îi mai spuneam și „Uniunea Sovietică Ailaltă”. În aceste condiții urmăream cu mai mult interes evoluțiile tehnice, mai ales din domeniul explorării spațiului, din cele două țări. Interesul pentru evoluțiile din domeniul cuceririi cosmosului era prezent în rândul studenților din politehnica ieșeană și pentru că, se spunea, profesorul nostru de mecanică teoretică – Dimitrie Mangeron, stabilise o serie de formule matematice care se aplicau în acest domeniu și, mai mult, era membru al Societății Internaționale de Astronautică. Am trăit momente de mare emoție: primul zbor al unui om în cosmos, realizat de sovietici în 12 aprilie 1961 când Iuri Gagarin în Vostok I s-a mișcat pe o orbită în jurul pământului, apoi un eveniment și mai impresionant a fost realizat de americani prin trimiterea de oameni pe lună. Astfel la 20 iulie 1969, astronauții americani Neil Armstrong și Buzz Aldrin, cu nava Apollo 11, au ajuns și au coborât pe Lună. A fost momentul în care, făcând primul pas pe Lună Armstrong a spus:

„acesta este un pas mic pentru om, un salt uriaș pentru omenire”. Succesele obținute prin programele Soyuz și Apollo, apoi evoluțiile ulterioare în această întrecere tehnico-economică, dintre cele două Uniuni, aveau un câștigător. Sigur beneficiarul acestei întreceri pașnice a fost întreaga omenire. Am în vedere că cei doi protagoniști – URSS și SUA – au antrenat în această activitate de cercetare și alte națiuni, iar în iulie 1975 au realizat compatibilitatea și zborul în comun Apollo-Soyuz. Subliniez că și noi, românii, ne-am adus aportul tehnico-științific și că ne înscriem în rândul națiunilor care au participat cu echipamente și cu un brav inginer cosmonaut - Dumitru Prunariu, care a zburat în cosmos în 14 mai 1981. De atunci și până astăzi se desfășoară o însemnată colaborare a celor două puteri în studiul cosmosului. Astfel, Agenția americană NASA (înființată în 1958) și cea din Rusia - RKA au format nucleul de bază, la care au aderat și Agențiile din Japonia, Canada, Brazilia și o Asociație din care fac parte 11 state europene pentru realizarea proiectului Stației Spațiale Internaționale. Proiectul a devenit o realitate odată cu lansarea din 20 noiembrie 1998 și începerea, la finele anului 2000, a activității de cercetare de către primii astronauți americani și ruși.

Un al doilea stimul important a apărut în 1969. În acel an a avut loc un eveniment istoric pentru țara noastră: în 2 august 1969, la invitația lui Nicolae Ceaușescu, românii au avut prilejul să-l primească, cu entuziasm și speranță, pe președintele american Richard Nixon. Înaintea acestui eveniment a sosit în România un grup de oficiali și ziariști. Între ei și profesorul Suciu, de origine prahovean, mare specialist în industria petrolului. În acel timp lucram în conducerea municipiului Ploiești și în acest context am primit sarcină ca, împreună cu celebrul profesor de istorie Simache, să pregătesc o întâlnire și un interviu cu dl Suciu pentru o televiziune americană. Era indicat să prezentăm câteva informații din istoria Ploieștiului și câteva din realizările de după al doilea război mondial.

Normal dl. Simache era „responsabil” cu istoria iar eu cu economia. Interviu s-a desfășurat pe pasajul de la Gara de Sud. Noi am ales acest loc pentru că de aici se deschideau frumoase perspective spre halele Uzinei 1 Mai, spre Rafinăria Ploiești și spre cunoscutul bulevard al Independenței, obiective care reprezentau mândria ploieștenilor. Firesc, ne-am mândrit cu fapte din istorie cum ar fi construirea în 1857 la Râfov, lângă Ploiești, a uneia din primele „rafinării” de petrol din lume. În instalațiile de la Râfov, făcute de frații Marin și Theodor Mehedințeanu, au fost prelucrate 275 t petrol, iar România era prima țară din lume care se înscria cu producție și rafinare de petrol în 1857, iar în 1861 se înregistra ca exportator de petrol rafinat. Gazul obținut prin rafinare a fost folosit la iluminatul capitalei Țării Românești - București. În următorii 2-3 ani s-au înregistrat, din acest punct de vedere, în documentele vremii, Statele Unite, Canada și Rusia².

Am remarcat faptul că înainte de cel de al doilea război mondial industria românească a petrolului era dominată de capitalul străin: german, englez, american. Un accent deosebit am pus pe evoluția de după război și pe nivelul tehnic la care era în acel timp industria românească de extracție și prelucrare a petrolului: în jurul orașului Ploiești funcționau 4 rafinării refăcute și modernizate. La Brazi se rafinau 3 milioane tone petrol pe an în instalație cu tehnologie modernă românească (DAV – distilare atmosferică și în vid) și se produceau benzine superioare prin reformare și cracare catalitică. Am punctat faptul că din instalațiile petrochimice de la Brazi rezultau polietilenă și alte produse petrochimice. Rafinăria Teleajen care producea uleiuri industriale și bitum pentru lucrări de drumuri, iar Rafinăria Ploiești (fondată la 1880 și fostă ASTRA ROMÂNĂ până la naționalizarea din 1948) era singura din țară

² Viorel Mionel, *Resurse geostrategice*, Ed. Universitară, 2015, pag. 107.